

торията на България малко преди османското завладяване. В първите векове от съществуването на Османската империя част от тях получават земя и преминават към уседнал начин на живот, който малко се различава от този на българското население. От турската дума за земя – „йер“ – те получават и името си „йерлии“. Друга част запазват номадския или полуномадския си начин на живот чак до наши дни – т. нар. калдерари или кардараши. През няколко-вековното си съжителство с останалите народи по българските земи ромите често са ставали жертва на насилствено приобщаване към съществуващия държавен модел и стремеж към културна асимилация – принуждавани са да изоставят номадския начин на живот, да възприемат чужди културни ценности, да приемат маргинален обществен статут. Едновременно с това обаче се извършва и непосредствен културен обмен и това съжителство оставя своя траен отпечатък върху културата им. Както навсякъде в Европа, така и българската ромска общност в крайна сметка споделя историческата съдба на народите, с които съжителства. Това е друга характерна черта на ромската култура като цяло – тя е едновременно специфична за всяка отделна ромска общност, чрез органично вградените в нея чужди елементи, и едновременно наднационална, което ѝ дава прекрасна възможност за посредническа мисия между културите на отделните европейски народи. Убеден съм, че си заслужава да се работи в тази насока, за да може тя да намери заслужено място в европейската и световна културна съкровищница.

Картината на културната традиция на българските роми не би била завършена, ако не се разгледат някои най-важни страни на ценностната система на моя етнос.

Ценностна система е „система от общовалидни или общочовешки идеи (добро, милосърдие, прошка, любов, свобода, справедливост и др.), съобразно с които разумните хора винаги, независимо от обстоятелствата, определят своето поведение. Ако един човек (или група от хора, или цялото човечество) съобразяват действията си с тях – тогава и отделният, и всички останали имат по-големи шансове да оцелеят физически и нравствено да се проявяват като човеци.“ (3, стр.92).

Най-високо в йерархията на ромската ценностна система стои идеята за свободата. В името на съхранението на